

Harepest (tularemi)

Det er påvist harepest en rekke steder i Trøndelag. I sørlige deler av Trøndelag er det korrekt å opptre som om det er harepest i alle kommuner. Finner man død hare i skogen er hovedregelen at man ikke skal røre det, med mindre det er på en plass der mange ferdes (særlig barn) eller i hyttefelt. Bør helst graves ned på stedet. Man må vise aktsomhet, bruk hansker og gjerne munnbind. Ved å flytte det døde dyret øker risikoen for smitte til mennesker og andre dyr.

Harepest (tularemi) er en infeksjonssykdom som kan overføres fra dyr til mennesker. Ofte skjer det via drikkevann, for eksempel dersom døde mus eller lemen infiserer brønner, bekker og andre vannkilder. Faren for å kunne bli smittet av tularemi eller annen vannbåren sykdom vil alltid være til stede. Etter et lemenår vil det året etter kunne forekomme døde dyr som fortsatt er smittefarlige. Vi anbefaler derfor at man for sikkerhets skyld følger råd og tiltak for drikkevann som er angitt nedenfor. Det vil forebygge harepest- og annen sykdomssmitte fra drikkevann, særlig gjelder det drikkevann som hentes fra brønner og andre kilder i naturen.

Angående innsending av døde dyr:

Det er analysert en del hare der harepest har blitt påvist i 2019. På grunn av stor smitterisiko ved forsendelse av dyret, samt hos de som analyserer disse dyrene på laboratoriet, er det gitt beskjed om at man ikke behøver å sende inn flere dyr fra områder der man antar at harepest finnes. Håndtering av funn:

- Ikke rør dyret, men om du har muligheter, grav det ned.
- Dersom du ikke har muligheter til å grave ned dyret, dekk det mest mulig til.
- Du trenger ikke varsle myndigheter om funn eller ta med deg et dødt dyr. Sistnevnte øker smittefaren betydelig.

Råd og tiltak for å unngå smitte via drikkevann

- Drikk ikke vann direkte fra naturen i områder med mye smågnagere, fugler eller beitedyr. Dette gjelder særlig vann fra små vann, elver og bekker. Vannet kan drikkes hvis man koker det eller desinfiserer på annen måte.
- Brønn eller oppkomme må sikres slik at forurenset vann direkte fra elver, bekker eller overflaten ikke skal kunne trenge inn.
- Sjekk om det er døde dyr eller rester av kadavre i brønnen eller oppkommet, og dersom det er det, må disse fjernes og brønnen desinfiseres.
- Desinfiseringen kan skje med klor. Vanlig husholdningsklorin kan benyttes, styrken er vanligvis ca 4 % klor, og en drøy liter tilsettes per kubikkmeter (1000 liter) vann i brønnen (gir 40-50 milligram klor per liter vann). Rør godt rundt, og la det hele stå i 24 timer.
- Om mulig, tøm brønnen så godt som mulig før den tas i bruk igjen.
- I oppkommer med overløp må behandlingen gjentas to til tre ganger med kortere mellomrom avhengig av hvor stor utskiftningen av vannet er per time.
- Tett alle hull og andre muligheter for at mus og lemen kan trenge inn brønn eller oppkomme. Husk: tettsittende lokk, brønnsider helt uten hull, samt "musetetting" av eventuelt overløpsrør eller -renner. Noen ganger er det laget hull i sidene på sementringer som har blitt satt ned i brønner, for å lettere sette dem på plass. Slike hull må tettes.
- Borebrønner i løsmasser og fjell, som er godt tettet rundt brønntoppen, er som regel sikre mot tularemismitte.

- Vær forsiktig med å bade eller vaske deg med vann hvor det er synlige rester av døde dyr i vannet.

Andre råd for å unngå harepest

- Unngå kontakt med syke eller selvdøde harer eller smågnagere.
- Ikke fei opp smågnagerlort (for eksempel muselort i hytta), men bruk heller en fuktig klut, og beskytt hendene med gummihandsker. Smitte kan skje ved innpusting av støv fra syke dyr eller deres avføring.
- Unngå å bli slikket av hunder og katter som nylig har vært i kontakt med selvdødt eller sykt vilt, da de kan ha fått bakterien i munnhulen.

Kilder: [Matportalen.no](https://matportalen.no) og FHI